วารสารแก่นเกษตร THAIJO

Content List Available at ThaiJo

Khon Kaen Agriculture Journal

Journal Home Page : https://li01.tci-thaijo.org/index.php/agkasetkaj

ความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรี

Readiness to perform duties of Village Agricultural Volunteers in Chon Buri Province

ศิรดา จิตตวาที[1] และ พิไลวรรณ ประพฤติ[1]*

Sirada Jittavatee[1] and Pilaiwan Prapruit[1]*

[1] *สาขาพัฒนาการเกษตร คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา 90110*
[1] *Division of Agricultural Development, Faculty of Natural Resources, Prince of Songkla University, Songkhla 90110*

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดชลบุรี การเก็บข้อมูลดำเนินการด้วยแบบสอบถามกึ่งโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่าง อกม. จังหวัดชลบุรี จำนวน 248 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สถิติไคสแควร์ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า อกม. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.67 ปี ประกอบอาชีพหลักด้านเกษตรกรรม มีรายได้เฉลี่ยจากการเกษตร 17,179.56 บาท/เดือน รายได้เฉลี่ยนอกภาคเกษตร 17,522.18 บาท/เดือน และมีบทบาททางสังคมหลากหลาย เช่น ผู้นำชุมชน อสม. และหมอดินอาสา มีความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) มีระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) โดยมีความพร้อมมากที่สุดในด้านการติดตามและรายงานสถานการณ์การเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.89) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพร้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อาชีพหลัก การเป็นอาสาสมัครในสาขาอื่น และความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ อกม. ขณะที่ปัจจัยประชากรศาสตร์ เช่น เพศ อายุ และระดับการศึกษา ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ ความต้องการที่สำคัญของ อกม. คือการได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 79.44) รองลงมาคือการจัดสัมมนาเครือข่าย และการสื่อสารข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของ อกม. ในการสนับสนุนระบบส่งเสริมการเกษตรระดับชุมชน พร้อมทั้งเสนอแนวทางพัฒนา เช่น การเสริมทักษะถ่ายทอดความรู้ การดำเนินการด้านภัยพิบัติธรรมชาติ และการสนับสนุนสวัสดิการอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน; ความพร้อม; การปฏิบัติงาน; จังหวัดชลบุรี

ABSTRACT: This study aimed to analyze factors associated with the readiness level for work performance of Village Agricultural Volunteers (VAVs) in Chonburi Province. Data were collected using semi-structured questionnaires from a sample of 248 VAVs in Chonburi Province. Data were analyzed using descriptive statistics, chi-square tests, and content analysis. The results showed that most VAVs were male with an average age of 52.67 years, primarily engaged in agricultural occupations, with average agricultural income of 17,179.56 baht/month and average non-agricultural income of 17,522.18 baht/month. They held diverse social roles such as community leaders, village health volunteers, and volunteer soil doctors. Their overall knowledge of work performance was at a high level (mean = 3.54), and their overall readiness for work performance was at a high level (mean = 3.74), with the highest readiness in monitoring and reporting agricultural situations (mean = 3.89). Factors significantly associated with readiness level included primary occupation, volunteer work in other fields, and knowledge level regarding VAV

* Corresponding author: pilaiwan.p@psu.ac.th

Received: date; April 25, 2025 Revised: date; August 20, 2025

Accepted: date; August 20, 2025 Published: date; December 18, 2025

roles and responsibilities. Demographic factors such as gender, age, and education level showed no significant associations. The most important need of VAVs was to receive compensation for their work (79.44%), followed by network seminars and agricultural information communication. These findings demonstrate the potential of VAVs in supporting community-level agricultural extension systems and suggest development approaches such as enhancing knowledge transfer skills, preparing for emergency response, and providing appropriate welfare support to achieve efficient and sustainable operations.

Keywords: Village Agricultural Volunteers (VAVs); readiness; duties; Chon Buri Province

บทนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการเกษตรของประเทศ โดยมีภารกิจหลากหลายที่ครอบคลุมทั้งการผลิต การพัฒนาเกษตรกร การบริหารจัดการทรัพยากร และการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ภารกิจเหล่านี้กระจายอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศ ขณะที่อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ของกระทรวงฯ ในระดับพื้นที่มีจำกัด ทำให้การเข้าถึงเกษตรกรอย่างทั่วถึงเป็นไปได้ยาก เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงนโยบาย จึงมีการจัดตั้ง “อาสาสมัครเกษตร” (อกษ.) ใน 16 สาขา และมอบหมายให้คัดเลือก “อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน” (อกม.) หมู่บ้านละ 1 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานหลักระหว่างภาครัฐกับเกษตรกรในระดับชุมชน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566ก) อกม. ทำหน้าที่ในลักษณะจิตอาสา และดำรงตำแหน่งวาระละ 4 ปี ปัจจุบันมี อกม. ทั่วประเทศจำนวนรวมทั้งสิ้น 70,095 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566ข) โดยมีหน้าที่หลัก คือ จัดเก็บรวบรวมและรายงานข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับหมู่บ้าน ประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร ติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้าน และรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชน หรือตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือหน่วยงานอื่นขอความช่วยเหลือ (สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี, 2567) หน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านดังกล่าว ส่งเสริมให้การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการแก้ไขปัญหาทางการเกษตรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และตรงเป้าหมาย อีกทั้งยังสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลด้านการเกษตรที่ถูกต้อง ทันสมัย และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน

จังหวัดชลบุรีเป็นหนึ่งในจังหวัดยุทธศาสตร์ของภาคตะวันออก มีลักษณะพื้นที่แบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีบทบาทสำคัญด้านอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว แต่ยังมีพื้นที่เกษตรกรรมจำนวนมากถึง 1,138,413.32 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 40.46 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี, 2565) มีจำนวนผู้มีอาชีพในภาคเกษตรกรรม 44,438 คน คิดเป็นร้อยละ 4.16 ของผู้มีงานทำทั้งหมด (สำนักงานแรงงานจังหวัดชลบุรี, 2564) ขณะที่จำนวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดมีเพียง 57 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566ค) สัดส่วนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อเกษตรกรเท่ากับ 1:779 อกม.จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกหลักที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานเชิงปฏิบัติการให้กับหน่วยงานภาครัฐ แต่ขณะเดียวกันการปฏิบัติงานของ อกม. ต้องเผชิญข้อจำกัดจากกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น การขาดสวัสดิการ การไม่มีค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน (ฉันทิดา, 2557) การขาดการสนับสนุนอุปกรณ์ หรือการประสานงานที่ไม่ต่อเนื่อง การขาดกฎหมายรองรับสถานะของ อกม. (ฆนากร, 2566) และข้อจำกัดของตัว อกม. เอง เช่น ไม่มีเวลาปฏิบัติงานเนื่องจากติดภารกิจอื่น ซึ่งงานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านเป็นหนึ่งในรูปแบบของงานอาสาสมัคร (Volunteers) ที่ต้องอาศัยแรงจูงใจส่วนบุคคล ความรับผิดชอบ และความเสียสละ (Alexander et al., 2015) ข้อจำกัดเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของ อกม. ได้

ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานตามบทบาทของ อกม. และศึกษาความต้องการ และข้อเสนอแนะจาก อกม. จังหวัดชลบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบกลไกสนับสนุนและพัฒนาระบบอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดชลบุรีให้มีประสิทธิภาพและความยั่งยืนต่อไป

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยดำเนินการในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านครอบคลุม 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพานทอง อำเภอพนัสนิคม อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ

อำเภอเกาะสีชัง อำเภอบ้านบึง อำเภอหนองใหญ่ และอำเภอบ่อทอง ใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม

ตอนที่ 2 ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อกม.

ตอนที่ 3 ระดับความพร้อมในการการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ อกม.

ตอนที่ 4 ความต้องการและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ อกม. ในจังหวัดชลบุรี

โดยแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของชุดคำถามระดับความรู้และระดับความพร้อม เท่ากับ 0.913 และ 0.968 ตามลำดับ ซึ่งมีความเชื่อมั่นที่นำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้ (Cohen et al., 2018) กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 248 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและกระจายกลุ่มตัวอย่างกลับตามสัดส่วนของ อกม. ในทั้ง 11 อำเภอ ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ โดยขอความยินยอมจาก อกม. ทุกคนก่อนทำการตอบแบบสอบถาม และได้รับความร่วมมือจากสำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอทุกแห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการโดยการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และใช้การสถิติไค-สแควร์ (Chi-square) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ อกม. สำหรับความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ อกม. ใช้การวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดย 5 เท่ากับมากที่สุด และ 1 เท่ากับน้อยที่สุด การแปลผลคะแนนเฉลี่ย ใช้การคำนวณอันตรภาคชั้น ตามเกณฑ์ดังนี้ 4.21 - 5.00 คือ มากที่สุด 3.41 - 4.20 คือ มาก 2.61 - 3.40 คือ ปานกลาง 1.81 - 2.60 คือ น้อย และ 1.00 - 1.80 คือ น้อยที่สุด

ผลการศึกษาและวิจารณ์

1. ลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจและทางสังคม ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดชลบุรี

จากการศึกษา พบว่า อกม.จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.10) อายุเฉลี่ย 52.67 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 42.30) มีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม (ร้อยละ 62.10) มีรายได้เฉลี่ยจากการเกษตร 17,179.56 บาท/เดือน และมีรายได้เฉลี่ยนอกภาคเกษตร 17,522.18 บาท/เดือน ในขณะที่มีรายจ่ายของครัวเรือน 19,071.77 บาท/เดือน หนี้สินเฉลี่ย 3,293.57 บาท/เดือน นอกจากนี้ยังดำรงตำแหน่งทางสังคม (ร้อยละ 52.40) โดยดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน เป็นต้น (ร้อยละ 39.50) **(Table 1)**

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงทิวัฒน์ และ ดวงกมล (2562) ที่แสดงให้เห็นว่า อกม. ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งการที่ อกม. มีอายุมากแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ในภาคการเกษตร แต่อย่างไรก็ตามอาจเป็นข้อจำกัดในการเรียนรู้นวัตกรรม หรือเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ ๆ ที่ต้องการความรู้ความเข้าใจ และทักษะการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือสมัยใหม่

Table 1 Characteristics of Village Agricultural Volunteers in Chon Buri Province

n = 248

Characteristic	Frequency	Min-Max	Mean	Percentage
Gender				
● Male	149			60.10
● Female	99			39.90
Age		28 - 65	52.67	
Education				
● Primary school	59			23.80
● High school	105			42.30
● Associate degree	29			11.70
● Bachelor's degree or higher	55			22.20
Main occupation				
● Agriculture	154			62.10
● Employee	13			5.20
● Shopkeeper	22			8.90
● Private Practice	27			10.90
● Government Officials.	28			11.30
● Other	4			1.60
Income from non-agricultural sources (Baht/Month)		0 – 500,000	17,522.18	
Household expenditure (Baht/Month)		1,000 – 300,000	19,071.77	
Household savings (Baht/Month)		0 – 50,000	3,174.60	
Household debt (Baht/Month)		0 - 35,000	3,293.57	
Leadership roles				
● Yes	130			52.40
● No	118			47.60
- Subdistrict Headman/Village Headman/Assistant Village Headman	98			39.50
- Local Government Official	13			5.20
- community leader	20			8.10
- Other	4			1.60

2. ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดชลบุรี

ผลการศึกษา พบว่า อกม. จังหวัดชลบุรี มีความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียน และปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.93)

รองลงมา การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.92) และการรับขึ้นทะเบียน และปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรภายในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.84) ตามลำดับ และด้านที่มีความรู้ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเกษตรรายเดือนในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.31) การสำรวจโรคใบด่างมันสำปะหลัง (ค่าเฉลี่ย 3.31) การประสานงานกับวิทยากรภายนอกเพื่อให้ความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.29) การเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจสำมะโนเกษตรของสำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี (ค่าเฉลี่ย 3.13) การติดตาม และสำรวจเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในโครงการประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนยางพารา (ค่าเฉลี่ย 2.95) และการเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 2.89) **(Table2)**

จะเห็นได้ว่า อกม.จังหวัดชลบุรี มีความรู้ และความเข้าใจในการปฏิบัติงานหลักเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการจัดการข้อมูลและขึ้นทะเบียนเกษตรกร แต่ยังต้องการการพัฒนาศักยภาพเพิ่มเติมในด้านการเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ และการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างครบถ้วน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุณี (2558) ที่ศึกษาบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดสุโขทัย พบว่า อกม. ส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการข้อมูล การขึ้นทะเบียนเกษตรกร และการประสานงานในระดับชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นบทบาทที่เกี่ยวข้องกับความรู้เชิงปฏิบัติที่ใช้บ่อยและเกิดจากประสบการณ์โดยตรง

Table 2 Knowledge related to the operations of Village Agricultural Volunteers in Chon Buri Province

n = 248

Item of Knowledge	Mean	S.D.	Level of Knowledge
- Registration and updating of farmer records within the village	3.84	0.78	High
- Monthly collection of agricultural land data in the village	3.31	0.82	Moderate
- Publicizing the registration/update of farmer records (TBG) to farmers	3.93	0.76	High
- Publicizing the registration/update of economic crop growers (TPS) to farmers	3.67	0.82	High
- Explaining the farmer registration form to villagers	3.55	0.79	High
- Verifying the accuracy of farmer registration data	3.92	0.78	High
- Coordinating with committees to conduct economic crop community discussions	3.52	0.87	High
- Collecting data on village agricultural volunteers across 16 sectors and farmers in the village	3.78	0.83	High
- Gathering agricultural issues from farmers in the village	3.67	0.83	High
- Conducting village community meetings to develop village/subdistrict agricultural development plans	3.63	0.81	High
- Presenting plans and agricultural issues in community forums for village development planning	3.69	0.92	High
- Encouraging farmers' participation in village community meetings for agricultural development planning	3.68	0.91	High
- Acting as a trainer to transfer agricultural knowledge	2.89	1.12	Moderate
- Coordinating guest speakers to provide agricultural knowledge to farmers	3.29	1.00	Moderate
- Coordinating with relevant agencies to solve farmers' problems in the village	3.67	0.97	High

Table 2 Knowledge related to the operations of Village Agricultural Volunteers in Chon Buri Province (continued)

n = 248

Item of Knowledge	Mean	S.D.	Level of Knowledge
- Alerting agricultural extension officer about pest and plant disease outbreaks	3.60	0.94	High
- Reporting natural disaster threats to agricultural extension officer when they occur	3.67	0.93	High
- Monitoring and assessing damage from natural disasters and emergency events	3.65	0.95	High
- Reporting disasters to relevant agencies	3.66	0.93	High
- Collecting agricultural census data for the Agricultural Statistics Office	3.13	1.07	Moderate
- Monitoring and surveying rubber farmers in the rubber farmer income guarantee project	2.95	1.18	Moderate
- Monitoring and surveying damage from natural disasters and emergencies within the village	3.59	0.97	High
- Surveying cassava mosaic disease	3.31	1.15	Moderate
- Surveying heat points from agricultural burning	3.50	1.01	High
- Publicizing the cessation of agricultural burning and promoting alternative agricultural waste management methods	3.63	0.93	High
Knowledge level in Overall	**3.54**	**0.92**	**High**

Remark: Mean score 4.21–5.00 Highest level ,3.41–4.20 High level ,2.61–3.40 Moderate level ,1.81–2.60 Low level, 1.00–1.80 Lowest level

3. ระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดชลบุรี

จากการศึกษา พบว่า อกม. จังหวัดชลบุรี มีระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.74) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้าน และรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.89) รองลงมา คือ ด้านการจัดเก็บรวบรวม และรายงานข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.74) การร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.72) การประสานงานในการถ่ายทอดความรู้ และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร และการสหกรณ์ของเกษตรกรในหมู่บ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.71) และการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกร และชุมชนหรือตามที่ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือหน่วยงานอื่นขอความช่วยเหลือ (ค่าเฉลี่ย 3.63) ตามลำดับ **(Table3)**

ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญใจ (2559) ที่พบว่า สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทและหน้าที่ของ อกม. ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของ อกม. อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.60) และระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานของ อกม. จังหวัดชลบุรี ที่สูงสุด คือ ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้าน และรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติที่เป็นกิจวัตรประจำ รวมถึงมีการฝึกอบรมหรือฝึกปฏิบัติที่บ่อยครั้งกว่า ในขณะที่ความพร้อมด้านการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและชุมชน หรือตามที่ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือหน่วยงานอื่นขอความช่วยเหลือ มีคะแนนที่ต่ำกว่า แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการฝึกอบรมที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น หรือแนวทางที่ชัดเจนขึ้นในด้านนี้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ โสภาพรรณ (2561) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะหรือปัจจัยที่สำคัญต่อการเสริมสร้างความพร้อมในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ คุณลักษณะ หรือปัจจัยที่เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ

คุณลักษณะหรือปัจจัยที่เกี่ยวกับทักษะ ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญ คุณลักษณะหรือปัจจัยที่เกี่ยวกับความเต็มใจในการทำงาน ซึ่งมีรากฐานมาจากปัจจัยทางด้านความพึงพอใจในการทำงาน

Table 3 Readiness and levels of readiness in performing the roles of Village Agricultural Volunteers in Chon Buri Province

n = 248

Roles and Responsibilities	Mean	S.D.	Readiness Level
1. Collecting, Compiling, and Reporting Basic Agricultural Data of the Village	**3.74**	**0.76**	**High**
1.1 Registering and Updating Farmers' Records	3.87	0.82	High
1.2 Collecting Agricultural Land Data in the Village Monthly	3.60	0.79	High
1.3 Publicizing Farmer Registration/Record Updates	3.88	0.82	High
1.4 Publicizing Economic Crop Farmer Registration	3.69	0.80	High
1.5 Explaining Registration Forms to Village Residents	3.62	0.79	High
1.6 Verifying the Accuracy of Farmer Registration Data	3.87	0.83	High
1.7 Coordinating with Committees for Economic Crop Community Meetings	3.63	0.82	High
1.8 Participating in Economic Crop Community Meetings	3.72	0.83	High
2. Collaborating with the Village Committee and Related Agencies to Develop the Village Agricultural Development Plan	**3.72**	**0.80**	**High**
2.1 Gathering Information on Agricultural Volunteers in 16 Sectors and Village Farmers	3.42	0.86	High
2.2 Collecting Agricultural Problems from Farmers	3.79	0.79	High
2.3 Attending Village Community Meetings to Formulate Agricultural Development Plans	3.80	0.82	High
2.4 Proposing Agricultural Plans and Issues in Community Forums	3.76	0.81	High
2.5 Encouraging Farmer Participation in Village Agricultural Planning Meetings	3.75	0.80	High
3. Coordinating the Transfer of Agricultural Knowledge and Solving Agricultural and Cooperative Issues for Farmers	**3.71**	**0.82**	**High**
3.1 Serving as an Agricultural Knowledge Trainer	3.25	0.96	Moderate
3.2 Coordinating Guest Lecturers for Farmer Training	3.71	0.85	High
3.3 Conducting Surveys on Farmer Issues	3.93	0.78	High
3.4 Coordinating with Agencies to Resolve Agricultural Issues	3.91	0.79	High

Table 3 Readiness and levels of readiness in performing the roles of Village Agricultural Volunteers in Chon Buri Province (Continued)

n = 248

Roles and Responsibilities	Mean	S.D.	Readiness Level
4. Monitoring Agricultural Situations in the Village and Reporting Emergencies to Relevant Agencies	**3.89**	**0.77**	**High**
4.1 Reporting Pest and Disease Outbreaks to Agricultural Officials	3.88	0.77	High
4.2 Reporting Natural Disasters to Agricultural Officials	3.91	0.77	High
4.3 Conducting Damage Surveys from Natural Disasters and Emergencies	3.89	0.77	High
4.4 Reporting Disasters to Relevant Authorities	3.89	0.77	High
5. Performing Tasks Beneficial to Farmers and the Community or as Requested by the Ministry of Agriculture and Other Agencies	**3.63**	**0.88**	**High**
5.1 Collecting Agricultural Census Data	3.57	0.91	High
5.2 Monitoring Rubber Farmers Under the Rubber Farmer Income Guarantee Program	3.42	0.97	High
5.3 Surveying Damage from Natural Disasters and Emergencies in the Village	3.78	0.82	High
5.4 Collaborating with Agricultural Officials to Survey Cassava Mosaic Disease	3.68	0.91	High
5.5 Working with District-Level Teams to Survey Agricultural Burning Hotspots	3.78	0.84	High
Overall Readiness	**3.74**	**0.81**	**High**

Remark: Mean score 4.21–5.00 Highest level ,3.41–4.20 High level ,2.61–3.40 Moderate level ,1.81–2.60 Low level , 1.00–1.80 Lowest level

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดชลบุรี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยใช้สถิติไค-สแควร์ พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการประกอบอาชีพรอง ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความพร้อมที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 **(Table 4)** โดยที่

- อาชีพหลักของ อกม. มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) กับความพร้อมในด้านการร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน

- การเป็นอาสาสมัครเกษตรสาขาอื่น หรือ อกษ. มีความสัมพันธ์กับการร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน (p-value = 0.01) และการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้านและรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (p-value = 0.01)

- การเป็นอาสาสมัครด้านอื่น มีความสัมพันธ์กับการประสานงานในการถ่ายทอดความรู้และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้าน (p-value = 0.04)

- ความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ อกม. จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการปฏิบัติงานในทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงทิวัฒน์ และ ดวงกมล (2562) ที่พบว่า ความรู้ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gombe et al. (2016) ที่สรุปว่า ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสุขภาพชุมชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยคองโก ขณะที่ Stekelenburg et al. (2003) ก็สรุปว่า การขาดความรู้เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้อาสาสมัครสาธารณสุขในประเทศแซมเบีย ไม่สามารถให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนในชุมชนได้อย่างมีคุณภาพเท่าที่ควร

Table 4 Relationships between characteristics of Village Agricultural Volunteers in Chon Buri Province and readiness in performing roles and responsibilities

n = 248

Independent Variable	Roles and Responsibilities Area	χ^2	p-value
Gender	All issue	-	> 0.05
Age	All issue	-	> 0.05
Education level	All issue	-	> 0.05
Main occupation	Agricultural development planning	39.85	0.03*
Being an agricultural volunteer in other fields	Agricultural development planning	25.82	0.01**
	Monitoring agricultural situations	25.49	0.01**
Being a volunteer in non-agricultural fields	Coordinating knowledge transfer and problem-solving	17.95	0.04*
Knowledge related to VAV tasks[1]	All issue	-	< 0.001***
Monthly income from agriculture	All issue	-	> 0.05
Monthly household savings	All issue	-	> 0.05
Household debt	All issue	-	> 0.05

Remark: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

[1] Almost all knowledge areas were significantly associated with readiness across all duty areas ($p < 0.001$)

5. ความต้องการ และข้อเสนอแนะของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดชลบุรี

จากการศึกษาพบว่า อกม. จังหวัดชลบุรี มีความต้องการมีสวัสดิการเงินเดือนในการปฏิบัติงานมากที่สุด (ร้อยละ 79.44) รองลงมา คือ การสัมมนาเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรทุกสาขา (32.26) และการแจ้งข่าวสารด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง (28.23) ตามลำดับ และข้อเสนอเกี่ยวกับการมีกองทุนการกู้ยืมเพื่อการศึกษาสำหรับบุตรหลาน น้อยที่สุด (14.92) **(Table 5)**

ผลการศึกษานี้เป็นไปตามทฤษฎีของ Herzberg อธิบายว่า ทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factor Theory) หรือทฤษฎีแรงจูงใจค้ำจุน (Motivation-Hygiene Theory) ปัจจัยจูงใจ (Motivators) หมายถึง การเติบโต, ความสำเร็จ, การยอมรับ ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene factors) หมายถึง ค่าตอบแทน สวัสดิการ ความมั่นคง สภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งหาก อกม.ได้รับค่าตอบแทนไม่เหมาะสม อาจจะทำให้เกิดความไม่พอใจ แม้จะมีแรงจูงใจด้านอื่น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ramalingam et al. (2019) ที่ศึกษาปัจจัยจูงใจของอาสาสมัครในโครงการเกษตรคนเมืองในประเทศมาเลเซีย พบว่า อาสาสมัครแม้จะปฏิบัติงานด้วยเจตนาเพื่อสาธารณะ แต่ยังต้องการการสนับสนุนทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับภาระชีวิตจริง และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฆนากร (2566) ที่พบว่า อกม. จังหวัดสุโขทัยส่วนใหญ่มีภาระงานจำนวนมาก แต่ขาดการสนับสนุนด้านค่าตอบแทน เครื่องมือ และงบประมาณ ทำให้

เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง และมีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดด้านรายได้ หรือการเดินทาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเจษฎา (2556) ที่พบว่า อกม. จังหวัดเชียงใหม่มีความเห็น และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในระดับมาก ในประเด็นการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ ในการปฏิบัติงาน และการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดทาแปลงสาธิตการเกษตรในหมู่บ้าน สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสนับสนุนทางการเงินสำหรับอาสาสมัครที่ต้องใช้เวลาและทรัพยากรส่วนตัวในการปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ การสัมมนาเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรทุกสาขาก็เป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมากด้วยเช่นเดียวกัน โดย อกม. จังหวัดชลบุรีเสนอให้มีการสัมมนาเครือข่ายอาสาสมัครเกษตรทุกสาขา และการแจ้งข่าวสารด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่องได้รับความเห็นชอบในระดับที่สูง คิดเป็นร้อยละ 32.26 และ 28.23 ตามลำดับ อาจเนื่องมาจากการเล็งเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และการได้รับข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน

Table 5 Village Agricultural Volunteers in Chon Buri Province needs and suggestions for improvement

n = 248

Need/Suggestion	Frequency	Percentage
Providing salary and compensation for VAVs work	197	79.44
Organizing the networking seminars for all agricultural volunteer types	80	32.26
Providing continuous agricultural news updates	70	28.23
Promoting the integrated work for all sectors	67	27.02
Providing the training on handling emergency situations	59	23.79
Establishing clear procedures for emergency situations	55	22.18
Providing healthcare benefits for VAVs	54	21.77
Establishing the education loan fund for VAVs' children	37	14.92

สรุป

การศึกษาความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดชลบุรี พบว่า อกม.จังหวัดชลบุรี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.67 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม มีรายได้เฉลี่ยจากการเกษตร 17,179.56 บาท/เดือน และมีรายได้เฉลี่ยนอกภาคเกษตร 17,522.18 บาท/เดือน ในขณะที่มีรายจ่ายของครัวเรือน 19,071.77 บาท/เดือน หนี้สินเฉลี่ย 3,293.57 บาท/เดือน นอกจากนี้ยังดำรงตำแหน่งทางสังคม เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน เป็นต้น อกม.มีความรู้ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่มากที่สุดในด้านการประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียน และปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ส่วนระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่อยู่ในระดับสูงสุด คือ ด้านการติดตามสถานการณ์การเกษตรในหมู่บ้าน และรายงานเหตุการณ์ฉุกเฉินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานตามหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความพร้อม ได้แก่ อาชีพหลัก การเป็นอาสาสมัครในสาขาอื่น และระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของ อกม. และมีความต้องการมีสวัสดิการเงินเดือนในการปฏิบัติงานมากที่สุด

จากผลการศึกษาที่ถึงแม้ว่า อกม. ในจังหวัดชลบุรีมีระดับความพร้อมในการปฏิบัติงานในระดับสูง อย่างไรก็ตาม ยังมีบางด้านที่ควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติมเพื่อให้ อกม. สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการถ่ายทอดความรู้ การดำเนินการด้านภัยพิบัติธรรมชาติ และการสนับสนุนด้านสวัสดิการ โดยข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การพัฒนาทักษะด้าน

ถ่ายทอดความรู้ การจัดทำคู่มือ หรือฝึกอบรมในการรับมือหลังเกิดภัยธรรมชาติ ส่งเสริมสวัสดิการและค่าตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อจูงใจและเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของ อกม. ในระยะยาว

คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนวิจัยคณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานเกษตรอำเภอทุกอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี กรมส่งเสริมการเกษตร และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดชลบุรีที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการเปิดโอกาสในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ นอกจากนี้ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำอันมีค่าในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย ทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและแม่นยำมากยิ่งขึ้น และขอบคุณเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจังหวัดชลบุรีที่ให้การสนับสนุนและช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับเกษตรกร ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงได้ และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566ก. คู่มือการคัดเลือกเกษตรหมู่บ้าน (กม.) และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.). กองพัฒนาเกษตรกร, กรุงเทพฯ.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566ข. กรอบอัตรากำลังกรมส่งเสริมการเกษตร. แหล่งข้อมูล: http://www.person.doae.go.th/person2011/node/2180. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2566.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566ค. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.). แหล่งข้อมูล: https://esc.doae.go.th/อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน. ค้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2566.

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2563. ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง ระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยการบริหารงานอาสาสมัครเกษตร พ.ศ. 2563. ราชกิจจานุเบกษา, กรุงเทพฯ.

ขวัญใจ เส็งเอี่ยม. 2559. การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

ฆนากร จักรใจวงค์. 2566. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ในจังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

จารุณี นครกัณฑ์. 2558. บทบาทอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในงานส่งเสริมการเกษตร จังหวัดสุโขทัย. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

เจษฎา กาพย์ไชย. 2556. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

ฉันทิดา กระทุ่มแก้ว. 2557. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี.

ธงทิวัฒน์ ใจกระสัน และดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์. 2562. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในกรุงเทพมหานคร. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. 37: 612-618.

สำนักงานเกษตรจังหวัดชลบุรี. 2567. ข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกจังหวัดชลบุรี. แหล่งข้อมูล https://www.opsmoac.go.th/chonburi-dwl-files-461591791120. ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2568.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชลบุรี. 2565. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดชลบุรี. แหล่งข้อมูล: https://www.opsmoac.go.th/chonburi-dwl-files-442991791185. ค้นเมื่อ 13 ธันวาคม 2565.

สำนักงานแรงงานจังหวัดชลบุรี. 2564. รายงานสถานการณ์แรงงานจังหวัดชลบุรี ไตรมาส 3 ปี 2564 (กรกฎาคม-กันยายน 2564). กระทรวงแรงงาน, กรุงเทพฯ. แหล่งข้อมูล: https://chonburi.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/36/2021/11/ไตรมาส-3-ปี-2565.pdf. ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2568.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2566. คู่มือการปฏิบัติงานสนาม โครงการสำมะโนการเกษตร พ.ศ. 2566. สำนักงานสถิติแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.

โสภาพรรณ สุริยะมณี. 2561. การวิเคราะห์ความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน: กรณีศึกษาหน่วยงานเลขานุการผู้บริหาร สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. กองบริหารงานทั่วไป สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ.

Alexander, A., S. B. Kim, and D. Y. Kim. 2015. Segmenting volunteers by motivation in the 2012 London. Journal of Venue Event Management. 1: 61-77.

Cohen, L., M. Manion, and M. Morrison. 2018. Research Methods in Education. 8th Edition. Routledge, London.

Gombe, S. J., T. W. Twere, I. Kangulu, F. M. Nzadi, and N. T. Gombe. 2016. Factors influencing community health worker performance in Sabon-Gari Local Government Area of Kaduna State, Nigeria. Primary Health Care. 6: 1-5.

Ramalingam, B., M. Laric, and J. Primrose. 2019. Adaptive management in international development: Towards a research agenda. Overseas Development Institute, London.

Stekelenburg, J., S. S. Kyanamina, and I. Wolffers. 2003. Poor performance of community health workers in Kalabo District, Zambia. Health Policy. 65: 109-118.